

ΜΕΛΕΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ: ΑΥΤΟΠΑΘΕΙΑ - ΑΛΛΗΛΟΠΑΘΕΙΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Αυτοπάθεια

Η κτητική αντωνυμία του γ' προσώπου (*suus, sua, suum*) και η προσωπική αντωνυμία του γ' προσώπου (*sui, sibi, se, a se*) χρησιμοποιούνται μόνο για αυτοπάθεια (λειτουργούν, δηλαδή, ως αυτοπαθείς αντωνυμίες).

Η αυτοπάθεια διακρίνεται σε:

α. Άμεση ή ευθεία

β. Έμμεση ή πλάγια.

α. Άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια

Πιο αναλυτικά, **άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια** έχουμε όταν η προσωπική ή κτητική αντωνυμία, *se* ή *suus*, αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος της πρότασης στην οποία βρίσκεται (είτε βρίσκεται σε κύρια ή δευτερεύουσα, είτε σε απαρεμφατική, μετοχική πρόταση είτε σε φράσεις του γερουνδίου ή του σουπίνου).

Πιο απλά, έχουμε άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια όταν η αντωνυμία αναφέρεται στο υποκείμενο του ρηματικού τύπου εξάρτησής της.

Π.χ. *Belua movet se.* (3) = το κήτος κινεί τον εαυτό του (= κατευθύνεται)

(η αντωνυμία *se* εξαρτάται από το ρήμα *movet*, του οποίου υποκείμενο είναι το *belua*).

Η αντωνυμία *se* αναφέρεται στο *belua*, άρα έχουμε ευθεία ή άμεση αυτοπάθεια).

(*Silius Italicus*) *ultimis annis vitae suae in Campaniā se tenebat.* (5) = Ο Σ. Ιταλικός τα τελευταία χρόνια της ζωής του κρατούσε τον εαυτό του (παρέμενε) στην Καμπανία. (οι αντωνυμίες *suae* και *se* αναφέρονται στο υποκείμενο του ρήματος της πρότασης στην οποία βρίσκονται, άρα έχουμε ευθεία ή άμεση αυτοπάθεια)

Σημείωση 1: Σπάνια, η άμεση ή ευθεία αυτοπάθεια εκφράζεται και μονολεκτικά με ρήμα παθητικής φωνής αλλά μέσης διάθεσης.

Π.χ. *Germani in fluminibus lavantur.* (15) **lavantur** = **lavant se** = Οι Γερμανοί πλένονται (= πλένουν τους εαυτούς τους) σε ποτάμια.

Σημείωση 2: Σε αντίθεση με την αντωνυμία *suus, -a, -um*, η *is, ea, id* εκφράζει απλώς κτήση.

Π.χ. (*Silius*) *gloriae Vergili studebat ingeniumque eius fovebat.* (5) = Ο Σίλιος επεδίωκε τη δόξα του Βιργιλίου και περιέβαλλε με αγάπη το πνεύμα του (του Βιργιλίου).

(*Silius*) *gloriae Vergili studebat ingeniumque suum fovebat.* = Ο Σίλιος επεδίωκε τη δόξα του Βιργιλίου και περιέβαλλε με αγάπη το πνεύμα του (το δικό του πνεύμα)

Σημείωση 3: Αυτοπαθείς αντωνυμίες για το α' και β' πρόσωπο δεν υπάρχουν.

Η αυτοπάθεια στα πρόσωπα αυτά εκφράζεται με ρήμα ενεργητικής φωνής και την προσωπική αντωνυμία του αντίστοιχου προσώπου σε πλάγια πτώση.

Π.χ.

amo + αιτιατική

subvenio + δοτική

amo me = αγαπώ τον εαυτό μου

subvenio mihi = βοηθώ τον εαυτό μου

amas te = αγαπάς τον εαυτό σου

subvenis tibi = βοηθάς τον εαυτό σου

amamus nos = αγαπάμε τους εαυτούς μας

subvenimus nobis = βοηθάμε τους εαυτούς μας

amatis vos = αγαπάτε τους εαυτούς σας

subvenitis vobis = βοηθάτε τους εαυτούς σας

Β. έμμεση ή πλάγια αυτοπάθεια

Αντίθετα, **έμμεση ή πλάγια αυτοπάθεια** έχουμε όταν η προσωπική ή κτητική αντωνυμία, *se* ή *suus*, ενώ βρίσκεται είτε σε απαρεμφατική φράση είτε σε δευτερεύουσα πρόταση (τελική, αναφορική, συμπερασματική, βουλητική ή πλάγια ερωτηματική), αναφέρεται στο υποκείμενο του ρήματος της πρότασης εξάρτησης. Αυτό συμβαίνει γιατί στην απαρεμφατική φράση ή στη δευτερεύουσα πρόταση εκφράζεται η σκέψη ή η πρόθεση/επιθυμία του υποκειμένου της πρότασης εξάρτησης.

Πιο απλά, έχουμε έμμεση ή πλάγια αυτοπάθεια όταν η αυτοπαθητική αντωνυμία δεν αναφέρεται στο υποκείμενο του ρηματικού τύπου εξάρτησής της.

Π.χ. (Cassius) existimavit **ad se** venire hominem [...]. (14) = Ο Κάσσιος νόμιζε ότι ερχόταν προς το μέρος του ένας άνθρωπος [...].

(η εμπρόθετη αντωνυμία (*ad se*), η οποία βρίσκεται στην απαρεμφατική φράση (*ad se venire hominem*), αναφέρεται στο υποκείμενο (Cassius) του ρήματος (*existimavit*) της πρότασης εξάρτησης (στην οποία βέβαια εμπεριέχεται η απαρεμφατική φράση) και όχι στο υποκείμενο του απαρεμφάτου (*hominem*), άρα έχουμε έμμεση ή πλάγια αυτοπάθεια)

Puella [...] rogavit materteram, ut **sibi** paulisper loco cederet. (38) = Η κοπέλα ζήτησε από τη θεία της να της παραχωρήσει για λίγο τη θέση της.

(η αντωνυμία *sibi* αναφέρεται στο υποκείμενο (*puella*) του ρήματος (*rogavit*) της πρότασης εξάρτησης και όχι στο υποκείμενο (*matertera*) του ρήματος (*cederet*) από το οποίο εξαρτάται)

Αλληλοπάθεια

Στα λατινικά λείπει η αλληλοπαθής αντωνυμία. Ένας τρόπος για να εκφραστεί η αλληλοπάθεια είναι η αιτιατική του πληθυντικού των προσωπικών αντωνυμιών (**nos, vos, se**) με την πρόθεση **inter** και τα τρία πρόσωπα του πληθυντικού του κατάλληλου ρήματος.

Π.χ. *amamus inter nos* = αγαπάμε ο ένας τον άλλο

amatis inter vos = αγαπάτε ο ένας τον άλλο

amant inter se = αγαπούν ο ένας τον άλλο.

Σημείωση: Η αλληλοπάθεια στη Λατινική εκφράζεται ακόμη ως εξής: χρησιμοποιείται δυο φορές το σχετικό όνομα ή η αντωνυμία (για δύο πρόσωπα) ή η (για πολλά πρόσωπα), πρώτα σε ονομαστική (ως υποκείμενο), έπειτα σε πλάγια πτώση (ως αντικείμενο).

Π.χ. *manus manum lavat* = το ένα χέρι νίβει τ' άλλο

alter alterum iuvat = βοηθούν αλλήλους (ο ένας τον άλλο)

alius alium interficiebat = σκότωναν ο άλλος τον άλλο (αλλήλους)

Ημερομηνία τροποποίησης: 02/05/2011